

POVZETEK DELA V KOMISIJI »ZELENI SVINČNIK«

Mag. Robert Smodiš

OCENJEVANJE

Na prvi razpis za Zeleni svinčnik je prispelo zelo malo del, zato je bil izbor najboljšega, vse prej kot lahka odločitev. V komisiji smo zelo hitro ugotovili, da med prispelimi deli ni posebej izstopajočega in da je večina rešitev zgolj realizacija nekaterih standardnih rešitev, ki so danes že zelo razširjena. Pri večini del se je govorilo o energetske učinkovitosti in trajnostnosti, ob tem pa se ni navajalo podatkov in podrobnejših predstavitev. Navedbe so najpogosteje temeljile na uporabi obnovljivih virov energije, lesa kot konstrukcijskega elementa, izpolnjevanje pasivnega standarda pri enostanovanjskih hišah in podobno. Omenjala se je še orientiranost in izkoriščanje sončne energije. Dela so praviloma odražala žal to, kar danes v Sloveniji razumemo pod pojmom energetske učinkovite stavbe, ki pa je pogosto zelo oddaljena od kriterijev trajnostne gradnje. Nihče ne omenja zdravega bivalnega okolja, razgradljivosti, učinkovitosti v življenjski dobi ali ekobilance oziroma še cele vrste drugih zahtev, ki bi jih naj trajnostna arhitektura upoštevala. Z izbranim delom smo želeli nakazati, da je možno trajnostne potenciale iskati tudi pri industrijskih stavbah. Povrh tega so konstrukcija in še nekateri drugi elementi leseni, uporabljeni pa so deloma tudi reciklirani materiali. Žal pa med deli ni bilo arhitekturnega presežka, ki bi z oblikovanjem in arhitekturo izkazoval svojo trajnostno zasnovo.

KRITERIJI

Kriteriji, ki smo jih uporabljali, so temeljili na našem poznavanju trajnostne gradnje in arhitekture. Po diskusijah smo prišli do zaključka, da nadgradimo nekonvencionalen pristop k načrtovanju in izvedbi industrijske stavbe nasproti bolj ali manj klasičnim zasnovam enodružinske hiše. Čeprav smo želeli z izborom posredovati sporočilo, da je trajnostna gradnja več kot le les in energetske učinkovite tehnika, ki temelji na obnovljivih virih energije, nam ponudba prispelih del žal to ni dopuščala. Vseeno se nam je zdelo pomembno, da izberemo delo in na ta način tudi preko tega signaliziramo, da je trajnostna gradnja vedno bolj pomembna in verjetno edina možna pot v arhitekturi prihodnosti. Člani komisije pa smo si bili enotni, da bi v primeru nadaljevanja nagrade bilo potrebno že pred razpisom izdelati kriterije in jih v razpisu potem tudi jasno objaviti. Morebiti podlago za to lahko predstavlja tudi smernica za trajnostno gradnjo, ki sta jo ZAPS in IZS dala prevesti in jo bo Slovensko združenje za trajnostno gradnjo recenziralo.

STANJE V SLOVENIJI IN TUJINI

Priznati si moramo, da nam v Sloveniji žal še vedno primanjkuje znanja v stroki, ki bi omogočalo kvalitetnejšo trajnostno arhitekturo. To smo videli tudi med prispelimi deli, saj so praviloma manjkali podatki o potrebni energiji za obratovanje, da podatke, ki se nanašajo na stroške v življenjskem ciklu ali ekobilanco, kakor tudi poznavanje ostalih skupin kriterijev trajnostne gradnje. Bistven del trajnostne gradnje je že dobra inženirska praksa, absolutno pa pogrešamo celovit trajnostni pristop, ki upošteva in izvaja ukrepe tudi na področjih ekonomske učinkovitosti, družbeno socialnih kvalitet ter seveda celovite okoljske zahteve. V Sloveniji se danes ukvarjamo s pasivnim standardom kot nekakšnim presežkom, med tem ko v razviti zahodni Evropi velja ta standard kot nekaj, kar je v zatonu in absolutno pozornost posvečajo plus energijskim stavbam, ki v svojih analizah neločljivo

vključujejo mobilnost. Zdravo bivalno okolje, termično ugodje, varnost, izpolnjevanje celovitih ekoloških kriterijev ter upoštevanje stroškov in bremen v celotnem življenjskem ciklu stavbe je postala vsakodnevna praksa. Trg nepremičnin novih stavb se skoraj izključno ukvarja le s trajnostnimi stavbami in njihovim certificiranjem, kot orodjem zagotavljanja kvalitete, vedno več pozornosti pa je deležna tudi obnova stavb. Še enkrat pa bi izpostavili vključevanje mobilnosti v arhitekturne koncepte, kot pomemben faktor zmanjševanja okoljskega obremenjevanja našega planeta.

POGLED NAPREJ

Upamo, da nam bo skupaj uspelo izdelati kriterije za vrednotenje trajnostnih rešitev. Sistemi za certificiranje stavb obstajajo in na nas je, da jih začnemo uporabljati. Arhitekti bi morali celoviteje upoštevati trajnostne kriterije, ki pa jih žal trenutno poznajo le nekateri. Izobraževanje in izpopolnjevanje na tem področju bi moralo v naslednjih letih potekati intenzivneje, morebiti tudi ob pomoči zbornice. Integralni pristop načrtovanju in interdisciplinarno delo projektantov je naslednji pomemben korak, ki lahko vodi k povečanju trajnostne kvalitete stavb. Istočasno pa tudi ozaveščanje investorjev in povrnitve zaupanja v stroko, ne samo arhitekturno. Na slednjem bi morale delati vse stanovske, kakor tudi nevladne organizacije na področju gradbeništva in arhitekture, saj samo v primeru vzpostavitve ponovnega zaupanja lahko pričakujemo nove projekte in finančna sredstva za njihovo realizacijo.